

Násilí ve vztazích očima teenagerů

Zpráva z výzkumu proFem, o.p.s na žácích/-kyních a studentech/-kách
základních a středních škol v ČR

proFem, o.p.s.

Mgr. Magdalena Špačková, Mgr. Hana Maříková

Listopad 2014

Obsah

Násilí ve vztazích očima teenagerů	1
Obsah.....	2
Úvodní informace	3
Hlavní zjištění a závěry	4
Cyklus preventivních workshopů.....	5
Teoretická východiska	6
Klíčové pojmy	6
Výzkumy a studie realizované v České republice	8
Zahraniční výzkumy	9
Výzkumné šetření	11
Cíle šetření a klíčové otázky	11
Metoda a průběh sběru dat	12
Struktura souboru	13
Výsledky analýzy	14
Rodinné zázemí a charakteristika sebe sama.....	14
Násilí ve vztazích.....	17
Přílohy:.....	23
Dotazník.....	23

Úvodní informace

Organizace proFem, o.p.s. se zabývá problematikou lidských, ženských práv již 20 let. V rámci své činnosti se věnujeme jak přímé práci a podpoře klientů/-ek, obětí domácího násilí, tak publikační činnosti či lobbingu. Od roku 2012 se zaměřujeme také na prevenci násilí ve vztazích na základních a středních školách. Pro preventivní práci s mládeží jsme se rozhodli proto, že problematika domácího násilí a násilí ve vztazích je velmi aktuálním tématem, na které je třeba upozornit. V praxi vidíme, jak je násilí rozšířeným sociálně patologickým jevem, jak každým rokem vzrůstá počet vykázaní i v rodinách, kde žijí děti, které v tomto prostředí vyrůstají. Považujeme za maximálně důležité upozorňovat mladé lidi na to, že domácí násilí/násilí ve vztazích není normální, není v pořádku a nemá být součástí jejich života. Právě ve věku teenagerů jsou partnerské vztahy velmi křehkým tématem, proto považujeme za důležité hovořit s nimi o jejich vlastních představách, nastavování hranic, varovných signálech, které se mohou při navazování vztahu objevit, apod.

V rámci preventivního vzdělávání dospívajících jsme v minulých letech opakovaně realizovali interaktivní workshopy. Na základě těchto setkávání, která nám poskytla prostřednictvím zpětné vazby od účastníků velmi zajímavá zjištění, vznikla myšlenka uskutečnit výzkumné šetření, které by se zaměřilo na to, co si teenageři pod pojmem násilí ve vztahu představují a zda s ním mají osobní nebo zprostředkované zkušenosti.

V českém prostředí se zatím jedná o šetření unikátní, dosud realizované výzkumy byly zaměřeny především na zkušenosti s domácím násilím v populaci dospělých. Vzhledem ke kapacitním a finančním možnostem nebylo naší ambicí realizovat reprezentativní hloubkový výzkum, který by umožnil popsat tuto problematiku v širších souvislostech.

Průzkum byl realizován, podobně jako preventivní workshopy, v rámci projektu „Mluvme spolu o domácím násilí“ ve druhé polovině školního roku 2013/2014. Stejně jako v předešlém roce, byla partnerem tohoto projektu i výzkumu společnost Avon Cosmetics ČR.

Hlavní zjištění a závěry

Na základě výsledků šetření jsme došli k následujícím závěrům:

- **Více než polovina (59 %) respondentů a respondentek se ve svém okolí setkala s nějakou formou násilí.** Většinou se jednalo o vztahy mezi přáteli a spolužáky (opakovaně byla zmiňována šikana), dále pak v partnerských a rodinných vztazích.
- **Pro naprostou většinu (90 %) respondentů a respondentek by důvodem k ukončení partnerského vztahu bylo hrubé fyzické násilí** (kopání, škracení, údery pěstí), dále pomlouvání a shazování před druhými (pro 87 %) a citové vydírání (80 %). Poněkud zarážející je zjištění, že pro dvě třetiny z nich (41 %) by nebylo důvodem k ukončení vztahu vyvěšení fotografií na internet bez vědomí toho, kdo je na fotce a pro necelou třetinu (30 %) není důvodem k rozchodu nucení k sexu.
- Pokud se jedná o násilí fyzické, oslovení studenti dovedou jeho projevy poměrně dobře rozpoznat a vnímají je jako něco, co ve vyváženém partnerském vztahu nemá místo.
- **Čtvrtina respondentů a respondentek uvedla, že upozornila na násilí, které se dělo jim nebo někomu blízkému.** Ve většině případů se jednalo o šikanu ve škole, zmiňováno ale bylo i násilí v partnerském vztahu či v rodině.
- **Pozitivním zjištěním je, že naprostá většina dotázaných by v případě problémů hledala podporu zejména v kruhu své rodiny a blízkých** (rodiče 71 %, kamarádi a přátelé 64 %). Zmiňovány ovšem byly i neziskové organizace a jejich služby, které se na řešení a prevenci zkoumané problematiky zaměřují. Tuto variantu uvedla necelá pětina respondentů (17 %).
- **Ze šetření také vyplývá, že díky informacím, které absolventi workshopu získali, dokáží lépe projevy násilí ve vztahu odhalit a jsou tedy k různým projevům násilí v partnerských vztazích méně tolerantní.**

Cyklus preventivních workshopů

Jak již bylo uvedeno proFem o.p.s. opakovaně realizuje cyklus preventivních workshopů „Mluvme spolu o domácím násilí“ pro studenty a studentky středních a vyšších odborných škol. Ve školním roce 2013/2014 bylo realizováno celkem 9 preventivních workshopů pro 305 studentů ve věku 14 – 19 let. Školy v Severočeském a Ústeckém kraji byly vybrány proto, že v těchto krajích je statisticky nejvíce vykázání osob ze společného obydlí v posledních letech. Prevenci v těchto oblastech považujeme tedy za více než důležitou.

Hlavním cílem workshopů bylo zvýšení informovanosti a znalostí o problematice domácího násilí a násilí ve vztahu jako sociálně patologického jevu. Workshopy byly rozděleny do dvou částí. V první polovině jsme s účastníky hovořili o tom, co si pod pojmem domácí násilí představují, seznámili jsme je s hlavními znaky, formami a cyklem násilí ve vztahu. Ve druhé části byl studentům a studentkám promítnut film o vztahu dvou teenagerů, dívky a chlapce, kde se zmíněné formy násilí a cyklus objevovaly. Na základě tohoto filmu účastníci workshopu diskutovali o probíraných tématech. Na konci workshopu jsme mluvili o tom, kde je možné hledat pomoc, jaké organizace a instituce pomáhají lidem, kteří se stali oběťmi násilí ve vztahu, ale i jejich blízkým, kteří se potřebují poradit nebo jen popovídat.

Součástí každého workshopu byl i dotazník, jehož cílem bylo získat zpětnou vazbu od studentů a studentek. Hlavní zjištění jsou uveřejněná na stránkách organizace proFem, o.p.s. v sekci Mluvme spolu o domácím násilí¹.

---

¹ <http://www.profem.cz/projekt-mluvme-spolu-o-domacim-nasili.aspx>

Teoretická východiska

Klíčové pojmy

Pro přiblížení toho, co to domácí násilí vlastně je a o čem se studenty a studentkami hovoříme během našich workshopů, níže popisujeme základní termíny.

Domácí násilí má mnoho definicí. Pro náš účel tu zmiňujeme dvě z nich. Jednou je definice Ministerstva vnitra „*dlouhodobé násilné chování v rodině, které zahrnuje jakékoliv činy nebo opomenutí spáchaná v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují vývoj jeho osobnosti.*“²

Druhá **definice** pochází od neziskových organizací, které se tematikou domácího násilí a násilí ve vztahu zabývají a pomáhají obětem domácího násilí „*Domácím násilím se zpravidla označuje týrání a násilné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými žijícími spolu ve společném bytě nebo domě, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu.*“

S definicemi domácího násilí, potažmo násilí ve vztahu, blízce souvisí několik rysů, které jsou pro něj charakteristické.

Mezi specifika domácího násilí jsou nejčastěji uváděny:

- **blízké vztahy** intimního charakteru
- **společné** bydlení, společná propojenost dětmi, majetkem, prací, atp.
- **skrytost** – o násilí dlouhá léta nemusí vědět nikdy jiný než oběť a násilník, protože se odehrává za zdmi bytu, domu
- ve vztahu se projevuje také značná **asymetrie**, kdy se role násilníka a oběti nikdy nemění.
- **dlouhodobost** násilí, domácí násilí není tzv. italské manželství, kde jsou pozice obou zúčastněných vyrovnané a není to ani jednorázová hádka
- **stupňování** - agresivita násilníka se většinou časem zvyšuje a ataky se zintenzivňují

Není neobvyklé, že po odchodu oběti od násilníka násilí **pokračuje** v podobě ekonomického násilí, vydírání prostřednictvím dětí či stalkingem (nebezpečným pronásledováním).

---

² Definice Ministerstva vnitra je dostupná na:

http://www.mvcr.cz/2003/odbor/rovnost3.dochttp://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_pojmy

Mezi formy domácího násilí patří:

- **Fyzické násilí**
bití, facky, kopance, škrčení, rány pěstí či jiné fyzické útoky, ohrožování zbraní atd. jak proti partnerce, tak proti osobám jí blízkým
- **Psychické násilí**
nadávky, obviňování, pokořování a ponižování, zesměšňování ve společnosti, vyhrožování fyzickým násilím, zastrašování, odepírání spánku či potravy, vydírání sebevraždou, rozbíjení či ničení jejích věcí, vyhrožování únosem dětí, znemožněním v zaměstnání, zbavením svéprávnosti apod. Je těžko dokazatelné.
- **Emocionální násilí**
je orientováno na nejbližší osoby, na zvířata a na věci patřící do osobního vlastnictví ohrožené osoby
- **Sexuální zneužívání**
znásilnění, donucení k sexu či sexuálním praktikám, které ohrožená osoba odmítá, ať již násilím nebo výhrůžkami, jednání s ohroženou osobou pouze jako se sexuálním objektem atd. Je hůře rozpoznatelné a dokazatelné, neboť zpravidla nezanechává stopy a odehrává se v intimním prostředí beze svědků.
- **Sociální izolace – sociální násilí**
bránění v návštěvách rodiny či přátel, sledování telefonátů, pronásledování, nečekané „kontrolní“ návštěvy či telefonáty. V případě, že ohrožená osoba ztratí kontakt s vnějším světem, nemá možnost prodiskutovat svůj problém a srovnávat, dochází u ní k deformaci vnímání reality - normou se pak stává to, co žije, tedy každodenní násilí.
- **Ekonomická kontrola**
omezování přístupu k penězům, neposkytování peněz na provoz domácnosti, snaha zakázat postižené chodit do práce. Dotýká se základních potřeb ohrožené osoby, jako je jídlo, bydlení, ošacení apod.

Domácí násilí se často vyskytuje v několika formách současně a má vzrůstající tendenci – psychické násilí se často vyhrotí v násilí fyzické.

Výzkumy a studie realizované v České republice

V posledních letech se nejen v České republice poměrně dost hovoří o problematice domácího násilí, násilí mezi partnery, násilí páchaného na dětech či kybernásilí. V současné době probíhá jak v České republice, tak v celé Evropské unii Program Daphne III, který se zaměřuje na prevenci a potírání všech forem násilí, zejména fyzického, sexuálního a psychického, násilí páchaného na dětech, mladých lidech a ženách. Jeho cílem je rovněž chránit oběti a ohrožené skupiny a dosáhnout vysoké úrovně ochrany tělesného a duševního zdraví, blahobytu a sociální soudržnosti na celém území Unie. Tento program tvoří třetí fázi programu Daphne a zahrnuje období 2007–2013. Je také v souhře s Národní strategií ČR, v rámci které byl uskutečněn zatím poslední výzkum v ČR v tematice násilí páchaného na dětech, respektive o zkušenostech se špatným zacházením v dětství (ACE) Zdravotně sociální fakultou Jihočeské univerzity v rámci Dvouleté smlouvy o spolupráci mezi Regionálním úřadem WHO pro Evropu a MZ ČR na období 2012-2013.

Tato studie mapovala osobní zkušenost s násilím v dětství a rozvoj rizikového chování mezi 1.760 vysokoškolskými studenty z pěti vysokých škol. Mezi ohrožující faktory syndromu rizikového chování mladistvých patří osobní zkušenost se špatným zacházením, které představují všechny formy násilí: zanedbávání, psychické násilí, týrání a sexuální zneužívání v rodině, ale také stejné formy násilí ve škole, v komunitě nebo dnes zejména v nových technologiích³. Z této studie vyšlo, že 23 % vysokoškolských studentů mělo v dětství zkušenost s domácím násilím, 19 % mělo zkušenost s psychickým násilím, 6 % mělo zkušenost s kontaktní formou sexuálního zneužití mírné intenzity, 5 % uvedlo pokus o sexuální zneužití vyšší intenzitou.

V problematice dětských práv byl v České republice v posledních 10 letech realizován výzkum zabývající se dětskými právy, kterou realizoval Unicef v roce 2008. Výzkum z roku 2008 provedl Český výbor pro UNICEF, který s finanční podporou společnosti T-Mobile provedla mezi dětmi a mladými lidmi ve věku 9 až 17 let společnost Factum Invenio. Tento výzkum byl zaměřen na pocity dětí, respektive na to, kdy se cítí být šťastné a spokojené, a kdy naopak ne. Důležitým prvkem, který určoval pocity dětí, byla situace v rodině, vztah s blízkými, a také to, jestli se jim všeobecně daří nebo nikoli (např. ve škole, ve vztahu s kamarády a blízkými). Za hlavní hodnoty v tomto výzkumu děti uváděly morální vlastnosti, odpovědnost a toleranci. Nicméně až 63 % dětí uvedlo, že se v jejich rodině občas vyskytuje násilné chování, většinou křik a hádky a 13 % z nich uvedlo i fyzické násilí.

V roce 2009 byl také realizován výzkum v tematice kyberšikany na škole dětí ve věkovém rozpětí 8 – 15 let. Tento výzkum byl proveden díky Nadaci O2 ve spolupráci

---

³ Zdroj: Násilí na dětech je celosvětový problém, nevyhýbá se ani Česku, 2013, dostupné na: http://www.mzcr.cz/dokumenty/nasili-na-detech-je-celosvetovy-problemnevyhyba-se-ani-cesku_8350_1.html

s Aisis. Jedním z hlavních zjištění bylo, že až 40 % dětí se ve škole setkala s kyberšikanou.

Všechny tyto výzkumy se zabývají problematikou násilí v mezilidských vztazích, respektive jejími formami a dopady na psychiku jedince a jeho následné fungování ve společnosti. Je evidentní, že tento fenomén v současnosti nabývá na významu, ať už z důvodu evidovaného nárůstu násilí mezi lidmi nebo jeho detabuizace.

Zahraniční výzkumy

Jen pro zajímavost stojí za to zmínit několik zahraničních výzkumů, zejména ze Spojených států amerických. Zde je evidentně problematika násilí ve vztahu mezi teenagery velmi aktuální, vzhledem k počtu studií v posledních cca 8 letech. Studie se zabývají širšími souvislostmi mezi domácím násilím vyskytujícím se v rodině, násilím páchaným na dětech a dopadech těchto situací na vývoj a život dětí pocházejících z těchto rodinných podmínek. Studie se pak blíže věnují tomu, kým je násilí u dospívajících páchané (dívky, chlapci), v jakých formách, v jakém poměru a jaké má dopady na psychiku dospívajících. Ač hovoříme o jiném socio-kulturním prostředí, výzkumy ukazují poměrně zajímavé skutečnosti.

Výzkumy se shodují v důsledcích zažívaného násilí v rodině či ve vztahu. K vyšším rizikům v chování obětí patří zneužívání návykových látek, poruchy příjmu potravy, rizikové sexuální chování a následné domácí násilí ve vlastní rodině. Také je u obětí násilných vztahů zaznamenáno vyšší procento pokusů o sebevraždu, než u těch, které násilí nezažily⁴.

Výzkum realizovaný v Iowa v roce 2013, byl zaměřen na propojenost násilí mezi rodiči a vlivu na děti, respektive na jejich život a vztahy. Pokud dítě zažívá násilí v rodině, směřované k němu nebo sledující násilí mezi rodiči, tak je potom vyšší pravděpodobnost, že se samo stane obětí nebo násilníkem ve svém partnerském vztahu. Cyklus násilí pokračuje z jedné generace na druhou. Dospívající, kteří jsou ovlivněni rodinným stresem v raném věku, mívají špatně fungující partnerské vztahy a stejně tak dále ovlivňují vývoj svých dětí⁵. Na tyto situace mají samozřejmě vliv faktory jako socio-demografický stav, ekonomický stav, kulturní původ rodiny, trávení společného času s rodinou, emocionální zázemí dítěte v rodině, trávení volného času dítěte, školní prospěch.

---

⁴ Zdroj: Dating abuse is a big problem, affecting youth in every community across the nation, 2013, dostupné na: <http://www.teendvmonth.org/research>

⁵ Zdroj: Parent violence lead to teen abuse, 2013, dostupné na: <http://www.futurity.org/parent-violence-leads-to-teen-dating-abuse/>

Zajímavé z výzkumu z Jižní Karoliny je, že zde mladí lidé až tolik zkušeností s násilím ve svých vztazích nemají, nicméně je to pro ně reálný jev. Zajímavá jsou zjištění, že násilí – fyzické agrese mezi teenagery se dopouštějí dívky podobně jako chlapci. Z celkového počtu respondentů 1300, konkrétně z tohoto výzkumu, až třetina dívek byly iniciátorem násilí a 13 % byly oběťmi. Ten samý výzkum ukázal, že polovina chlapců byla jedinými iniciátory násilí ve vztahu a asi 6 % chlapců bylo oběťmi. Nicméně v těžších formách fyzického násilí a sexuálního násilí jsou oběťmi ve valné většině případů dívky. Další studie tohoto rozsáhlého výzkumu byla pojata formou natáčení partnerských párů, kdy se ukázalo, že u 30 % párů dochází k fyzické agresi z obou stran (dívčí i chlapecké), v 17 % je agrese vyvíjena ze strany dívek a v 4 % ze strany chlapců. Ovšem výsledky ukazují, že u chlapců je pravděpodobné, že agresi k dívce neprojevují, když si myslí, že je může někdo sledovat.

Závěry z těchto studií jsou takové, že poměrně často existuje v partnerském vztahu teenagerů vzájemná agrese. Spouštěčem bývá jako nejčastější faktor uváděn hněv. Motivace, či původ útoku je však rozdílný. U dívek je zmiňována velmi často sebeobrana a u chlapců potřeba získat nad vztahem kontrolu. Rozdíly jsou i u následné reakce na násilí. U chlapců se často jedná o smích, kdežto u dívek je pozorováno více negativní chování jako např. pokusy o sebevraždu, deprese, užívání návykových látek, kouření⁶.

---

⁶ Zdroj: Teen Dating Violence: A Closer Look at Adolescent Romantic Relationships, 2008, dostupné na: <http://www.nij.gov/journals/261/Pages/teen-dating-violence.aspx>

Výzkumné šetření

Jak již bylo uvedeno, v rámci preventivního vzdělávání dospívajících byl v minulých letech realizován cyklus interaktivních workshopů. Prostřednictvím zpětné vazby od účastníků a účastnic jsme získali řadu zajímavých zjištění, na jejichž základě vznikla myšlenka uskutečnit výzkumné šetření, které by poskytlo základní informace o tom, co si teenageři pod pojmem násilí ve vztahu představují a zda s ním mají osobní nebo zprostředkované zkušenosti. Jedná se zatím o šetření unikátní, dosud realizované výzkumy byly zaměřeny především na zkušenosti s domácím násilím v populaci dospělých, nicméně s ohledem na kapacitní a finanční možnosti nebylo naší ambicí realizovat reprezentativní hloubkový výzkum, který by umožnil popsat tuto problematiku v širších souvislostech a zohlednil všechny socio-demografické, ekonomické, kulturní a jiné faktory.

Cíle šetření a klíčové otázky

Mezi hlavními cíli našeho šetření bylo zjistit:

- zda mají dospívající osobní či zprostředkované zkušenosti s násilím v partnerských vztazích dospívajících a jaké jsou jeho formy,
- jaké jsou hranice dospívajících v tom, co pro ně osobně násilí už je a co ještě není,
- co by pro ně osobně bylo důvodem k odchodu z partnerského vztahu,
- na koho by se teenageři v případě těchto problémů obrátili a zda vůbec vědí, na koho je možné, se v těchto situacích obrátit,
- jak ovlivňuje prostředí, ve kterém teenageři vyrůstají, jejich zkušenosti a postoje k této problematice, jak studenti/-ky vidí sami/-my sebe, jak by se charakterizovali/-ly.

Metoda a průběh sběru dat

Kvantitativní výzkumné šetření bylo realizováno v rámci preventivních workshopů, respektive jim předcházelo. Osloveni byli studentky a studenti základních, středních škol a gymnázií ve Středočeském, Severočeském, Plzeňském kraji a v Praze ve věku 13 – 20 let.

V první fázi, kdy jsme oslovovali školy s nabídkou workshopu, jsme se ve spolupráci s metodičkami prevence a školními psychology/-žkami domluvili na distribuci dotazníků před konání workshopu. Záměrně jsme vyplnění dotazníku směřovali před workshop, aby studenti a studentky nebyli ovlivněni informacemi, které během něho získají. Vzhledem k tomu, že jsme se ve školním roce 2013/2014 zaměřovali na Severočeský a Středočeský kraj, oslovili jsme střední školy a gymnázia v těchto krajích, konkrétně Most, Sokolov, Ústí nad Labem.

Na začátku šetření, jsme měli za cíl dotázat 400 respondentů. V červnu 2014 se ukázalo, že máme k dispozici cca 300 vyplněných dotazníků. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli oslovit i školy, kde proběhly workshopy v předešlém školním roce 2012/2013, konkrétně se jednalo o města Plzeň, Liberec a Praha. Rozšíření výzkumného souboru o tyto respondenty a respondentky ovšem zároveň poskytlo možnost sledovat možné dopady realizovaných workshopů na postoje studentů a studentek, kteří se jich zúčastnili. V těchto školách jsme se, podobně jako v prvním případě, spojili s metodičkami prevence a školními psycholožkami a poprosili je o distribuci dotazníků mezi studenty.

Hlavním výzkumným nástrojem byl dotazník⁷ obsahující 15 uzavřených i otevřených otázek. Tento dotazník byl respondentům a respondentkám předložen v tištěné, popřípadě elektronické podobě.

Hlavní fáze sběru dat probíhala v květnu a v červnu 2014, následně byl datový soubor doplněn o respondenty se zkušeností s workshopem, a to v září a v říjnu 2014.

---

⁷ Dotazník je součástí přílohy.

Struktura souboru

Celkem bylo osloveno 406 respondentů. Po procesu čištění dat zůstalo v souboru 393 respondentů, z toho 288 dívek a 105 chlapců ve věku 13 – 20 let. Průzkumu se účastnili studenti a studentky ze škol v Ústí nad Labem (SŠ), Mostě (SŠ), Litoměřicích (Gymnázium), Liberci (SOŠ), Benešově (SOŠ), Berouně (SPŠ), Praze (Gymnázium), Sokolově (ZŠ) a v Plzni (Gymnázium). Necelé dvě třetiny (63 %) respondentů a respondentek vyplňovalo dotazník před absolvováním workshopu a 37 % potom pocházelo ze škol, kde byly workshopy realizovány v roce 2013.

Věk	13 let	14 let	15 let	16 let	17 let	18 let	19 a více let
Počet	8	9	7	93	189	65	22
Podíl	2 %	2,3 %	1,8 %	23,7 %	48,1 %	16,5 %	5,6 %

Pohlaví	Chlapci	Dívky
Počet	105	288
Podíl	26,7 %	73,3 %

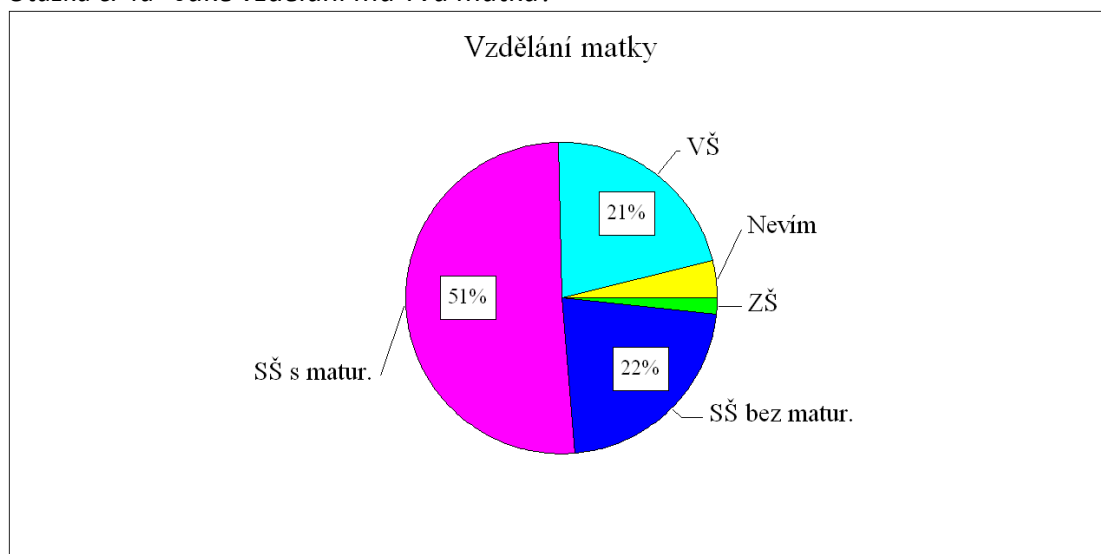
Škola	ZŠ Sokolov	SŠOŘS Ústí n. Labem	SŠSMEP Most	SOŠ Benešov	Gymnázium Litoměřice
Počet	21	19	23	14	101
Podíl	5,3 %	4,8 %	5,9 %	3,6 %	25,7 %

Škola	SPŠ Beroun	GLP Plzeň	SŠ Evropská Praha	SOŠO Liberec
Počet	124	36	29	26
Podíl	31,6 %	9,2 %	7,4 %	6,6 %

Výsledky analýzy

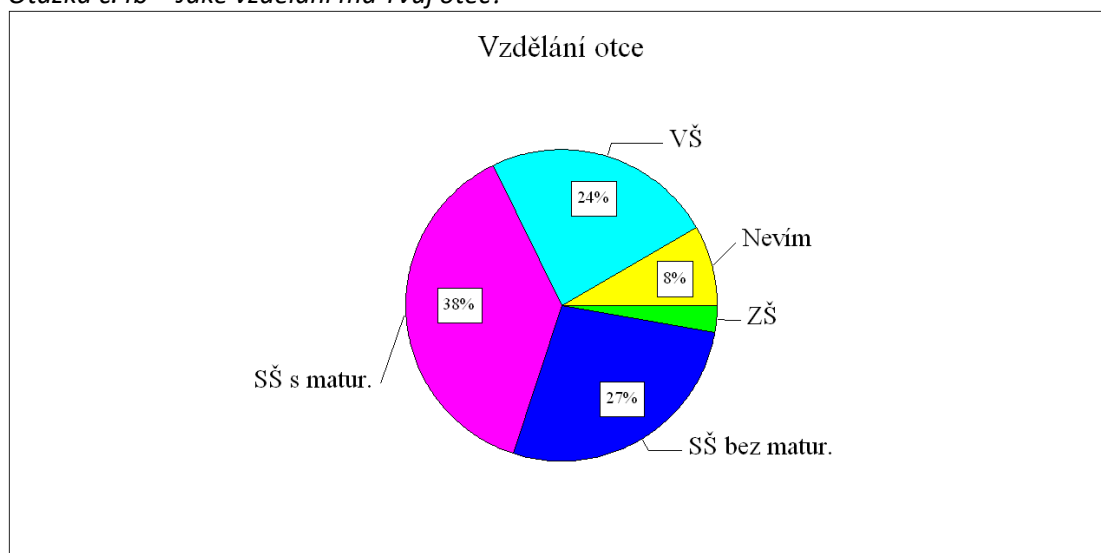
Rodinné zázemí a charakteristika sebe sama

Otázka č. 4a - Jaké vzdělání má Tvá matka?

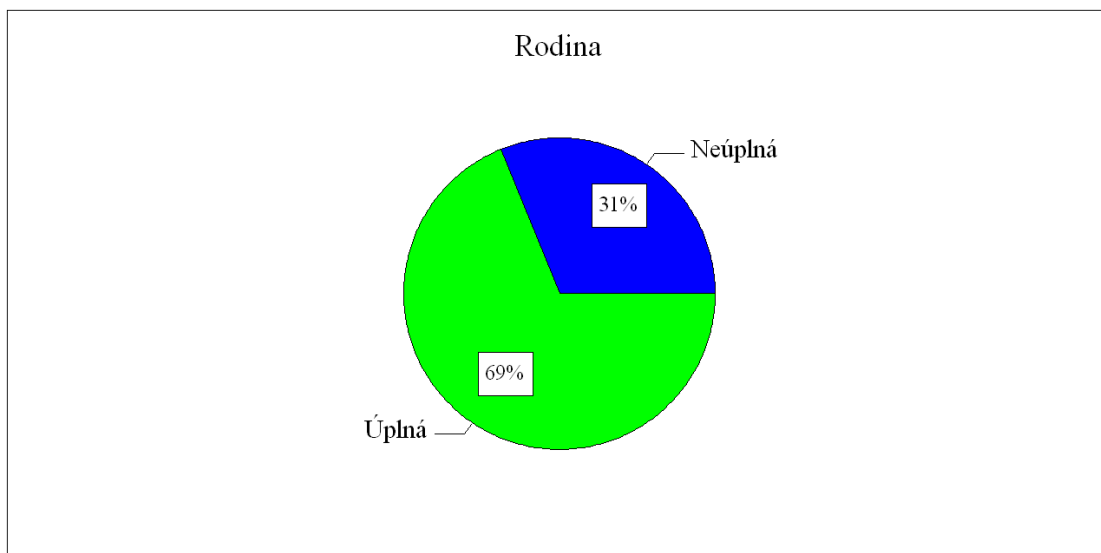

Polovina (51 %) zkoumaného souboru uvedla, že jejich matka má středoškolské vzdělání s maturitou, středoškolské vzdělání bez maturity potom 22 % a vysokoškolské vzdělání 21 %. Se základním vzděláním bylo 2 % matek a 4 % respondentů/-ek odpovědělo, že neví.

Otázka č.4b – Jaké vzdělání má Tvůj otec?

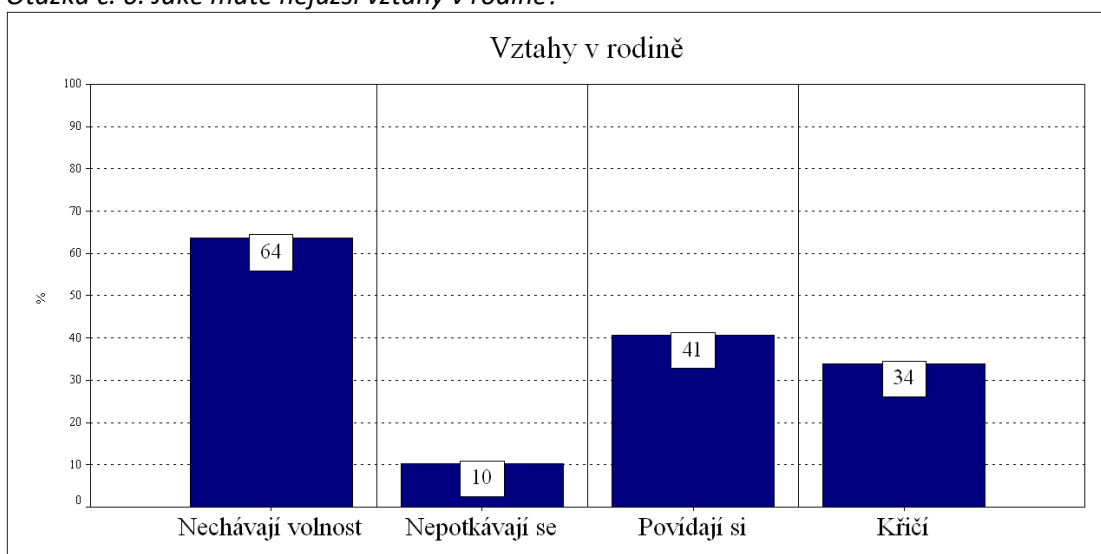

Nejvíce respondentů a respondentek uvedlo, že jejich otec má středoškolské vzdělání s maturitou (38 %), středoškolské bez maturity potom 27 % otců a vysokoškolské 24 %, jen základní vzdělání mají podle odpovědí respondentů 3 % a 8 % studentů/ek vzdělání otce nevědělo.

Více než dvě třetiny respondentů a respondentek (69 %) uvedly, že žijí ve společné domácnosti s oběma rodiči.⁸

*Otázka č. 6. Jaké máte nejužší vztahy v rodině?*⁹

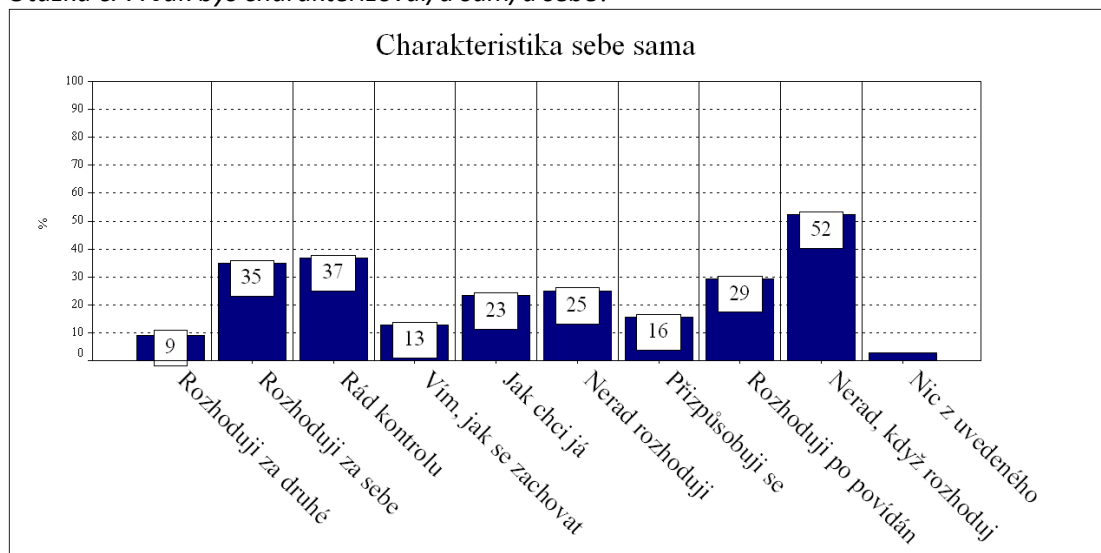
Téměř dvě třetiny oslovených studentů a studentek (64 %) se cítí doma dobře, sice musejí rodiče poslouchat, ale rodiče jim současně dávají volnost. Dvě pětiny respondentů a respondentek uvedly, že si s členy rodiny hodně povídají a mají se vzájemně rádi. Ve třetině rodin se objevují hádky, ve smyslu vyjasňování a projevování názorů, ale neznamená to, že by v rodině byla nepohoda. Pouze

⁸ Do skupiny žijících v úplné rodině byli zařazeni i respondenti, kteří uvedli, že sdílí domácnost s jedním vlastním a jedním nevlastním rodičem.

⁹ Respondenti mohli označit více variant současně.

desetina respondentů a respondentek uvedla, že se členové rodiny doma příliš nepotkávají, ani si nepovídají a příliš toho o sobě vzájemně nevědí, častěji tuto variantu volili ti, kteří nežijí v úplné rodině.

Otázka č. 7. Jak bys charakterizoval/a sám/a sebe?¹⁰

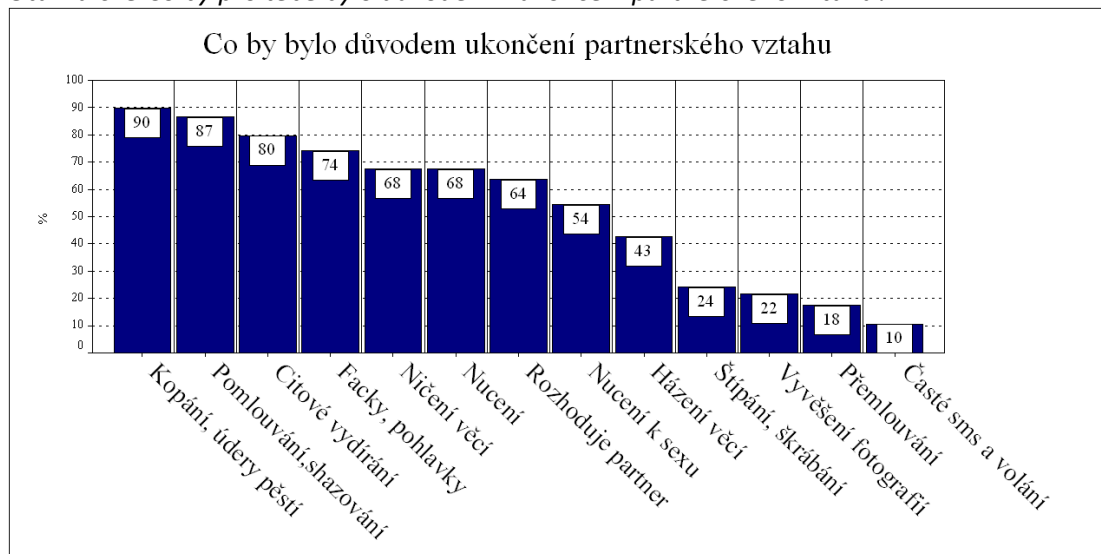
Více než polovina respondentů a respondentek nemá ráda, když za ně druzí rozhodují, 37 % má nad věcmi rádo kontrolu a 35 % rádo rozhoduje sama za sebe a desetina ráda rozhoduje za sebe i za druhé. Na druhou stranu 16 % se většinou přizpůsobuje názorům a rozhodnutí druhých a 7 % za sebe nerado rozhoduje.

¹⁰ Respondenti a respondentky mohli označit více variant odpovědi současně.

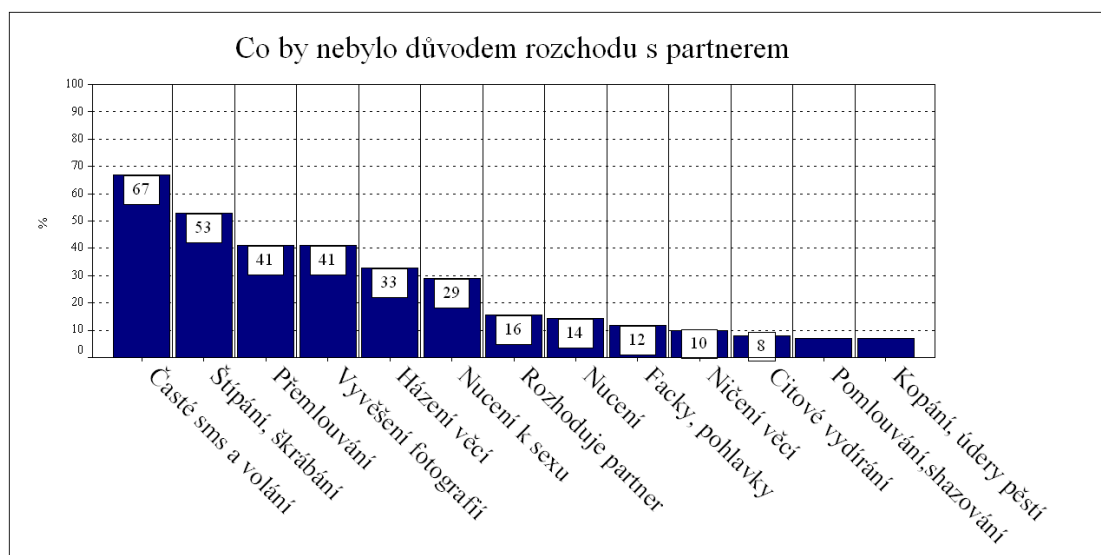

Násilí ve vztazích

Otázka č. 8 Co by pro tebe bylo důvodem k ukončení partnerského vztahu?¹¹

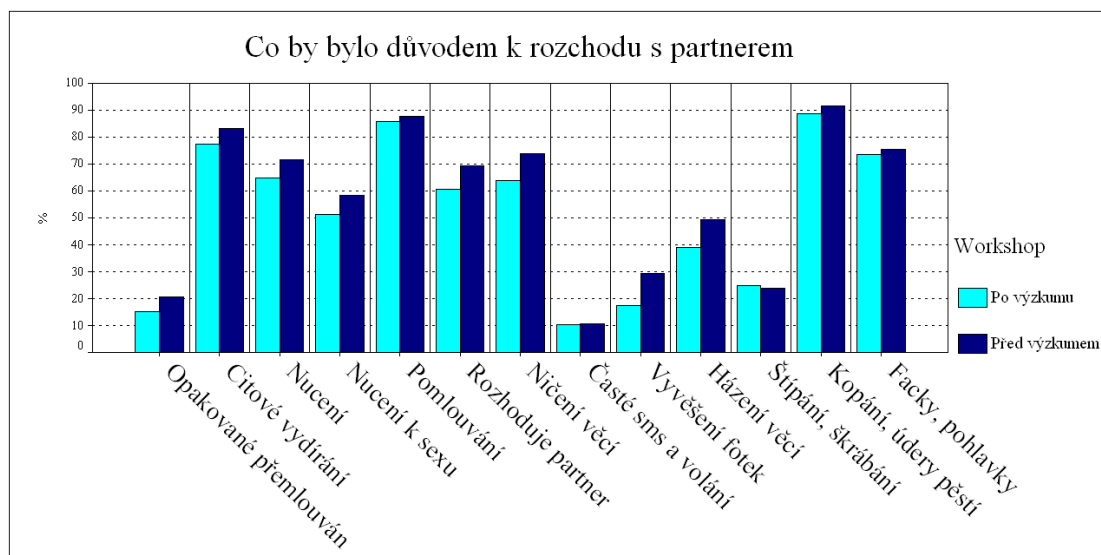

Pro naprostou většinu respondentů/-ek (90 %), by důvodem k ukončení partnerského vztahu bylo hrubé fyzické násilí (kopání, škrcení, údery pěstí). Druhým nejzávažnějším důvodem by bylo pomlouvání a shazování před druhými, ale i o samotě, které uvedlo 87 % oslovených studentů/-ek. Jako třetí nejsilnější důvod k rozchodu je vnímáno citové vydírání (80 %). Dalším nejpočetnějším důvodem k rozchodu uvedli teenageři facky a pohlavky (74 %), bezdůvodné ničení věcí partnerem (v 68 %), dále nucení k čemukoli, co nechci (68 %) a rozhodování o všem společném jen jedním z partnerů (64 %).

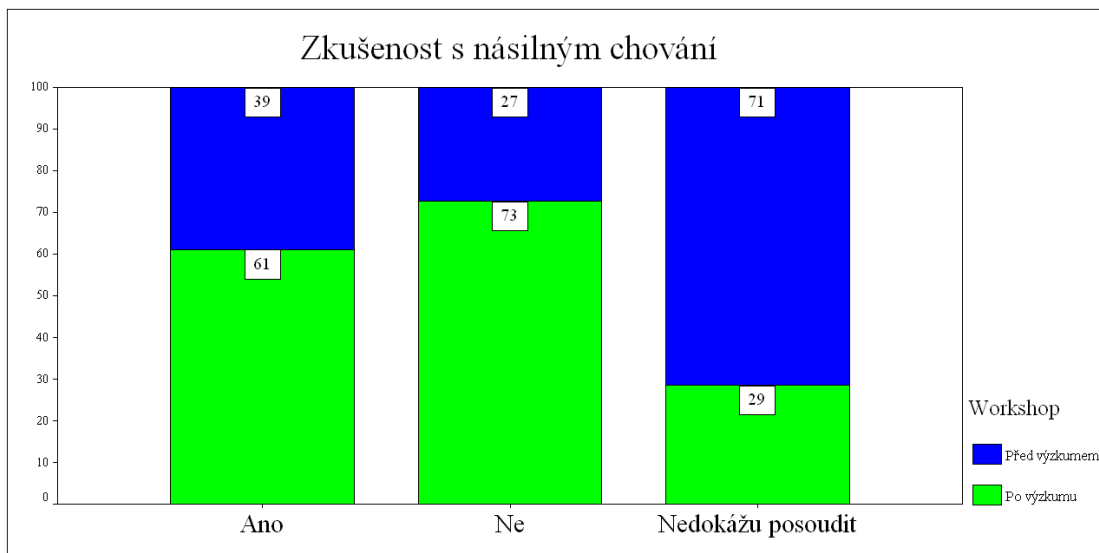
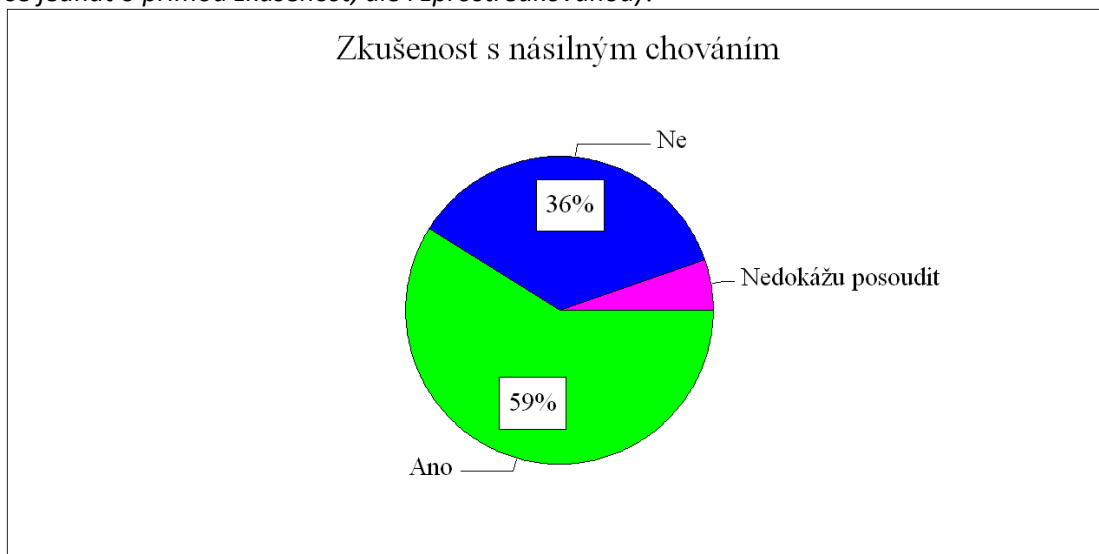
¹¹ Respondenti/-ky měli/-ly u každé otázky z baterie na výběr odpověď "Ano", "Ne", "Nevím, nedokáži posoudit"

Na druhou stranu by pro 53 % nebylo důvodem k rozchodu fyzické násilí v podobě škrábání, strkání či štípání. Pro 41 % by nebylo důvodem k ukončení vztahu vyvěšení fotografií na internet bez vědomí toho, kdo je na fotce. Pro 67 % není důvodem k rozchodu časté psaní sms a volání a pro 30 % není důvodem k rozchodu nucení k sexu. Opakované přemlouvání by nebylo důvodem k rozchodu pro 41% respondentů/-ek.

Pokud bychom porovnali odpovědi respondentů a respondentek, kteří vyplňovali dotazník před absolvováním workshopu s těmi, kteří se ho nejprve zúčastnili a pak vyplňovali dotazník, je možné konstatovat, že u většiny položek z této baterie respondenti z druhé skupiny častěji uváděli, že by dané chování bylo důvodem ukončení partnerského vztahu. Z tohoto zjištění je možné usuzovat, že díky informacím, které absolvováním workshopu získali, jsou k různým projevům násilí v partnerských vztazích méně tolerantní.

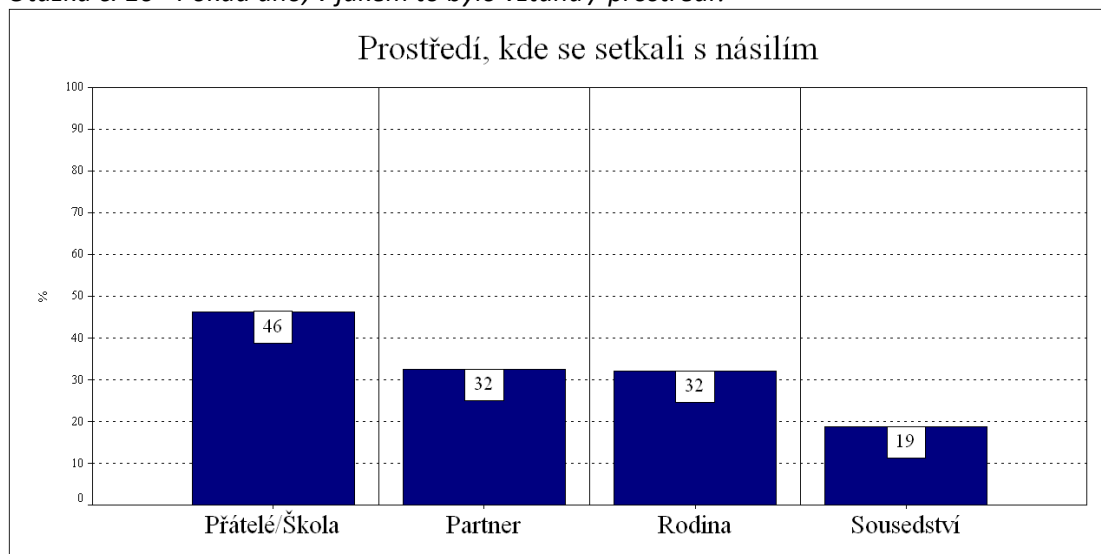
Otázka č. 9 Setkal/a ses někdy s chováním, které bys definoval/a jako násilné? (pozn. Nemusí se jednat o přímou zkušenost, ale i zprostředkovanou)?¹²

Přes polovinu respondentů se s nějakou formou násilí ve svém okolí setkala (59 %). Respondenti, kteří nejprve vyplňovali dotazník a následně absolvovali workshop, častěji uváděli, že nejsou schopni posoudit, že se setkali s projevy násilí.

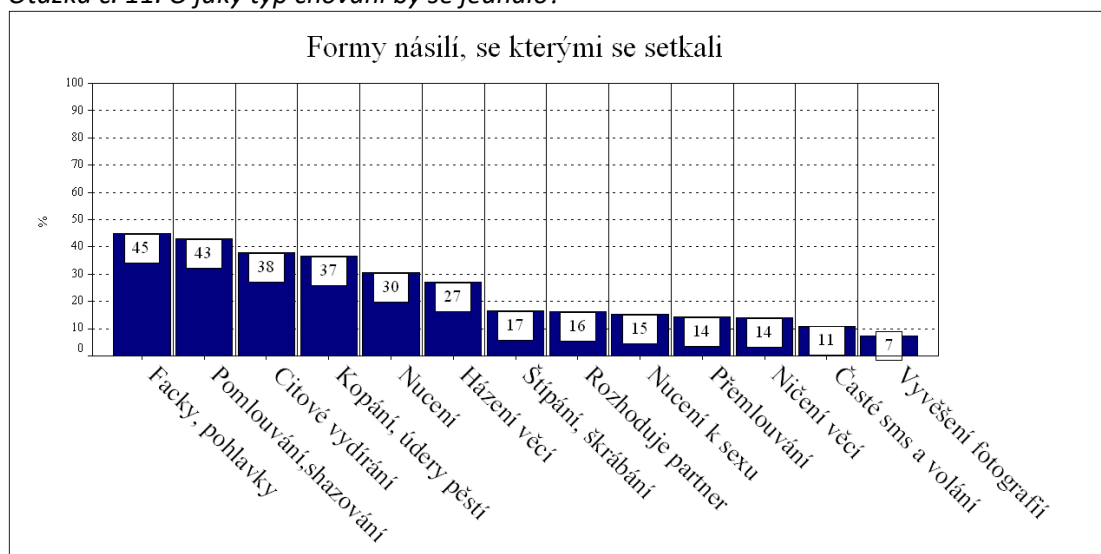
¹² Respondenti měli na výběr jednu možnost. Pokud odpověď byla NE, pokračovali až otázkou č. 12

Otázka č. 10 - Pokud ano, v jakém to bylo vztahu / prostředí?¹³

Ve valné většině se násilí vyskytovalo ve vztazích mezi přáteli a spolužáky (uvedlo to 46 % z těch, kteří se s násilným chováním ve svém okolí setkali), dále pak v partnerských (32 %) a rodinných vztazích (32 %).

Otázka č. 11. O jaký typ chování by se jednalo?¹⁴

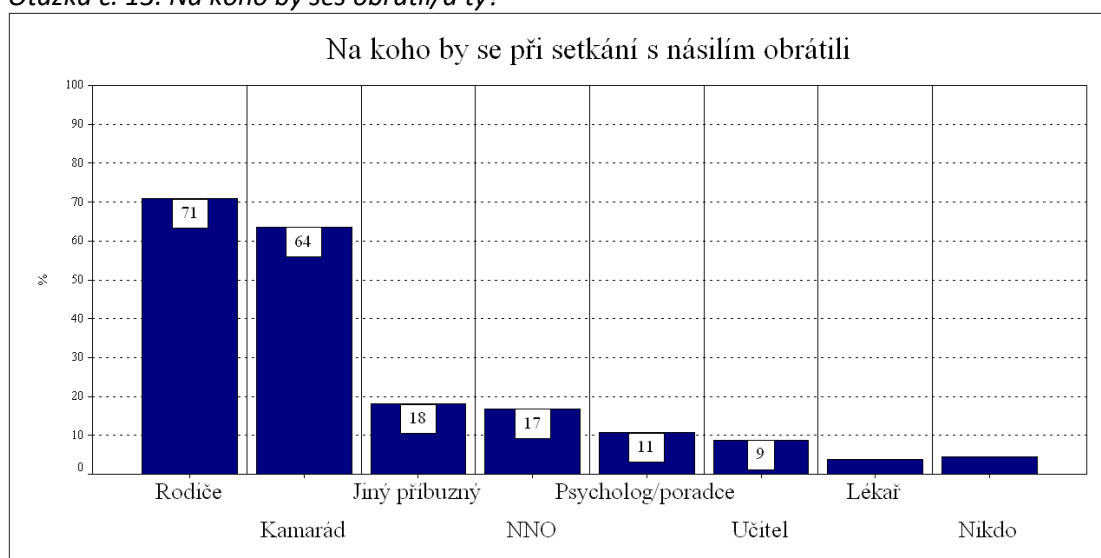

¹³ Respondenti a respondentky mohli označit více variant odpovědí současně. Na otázku odpovídali/-ly jen studenti/-ky, kteří/- ré odpověděli/-ly "Ano" v otázce č. 9.

¹⁴ Respondenti a respondentky mohli označit více variant odpovědí současně. Na otázku odpovídali/-ly jen studenti/-ky, kteří/- ré odpověděli/-ly "Ano" v otázce č. 9.

Nejčastěji se jednalo o fyzické násilí, a to konkrétně facky a pohlavky (45 % z těch, kteří se s násilím setkali) a dále psychické násilí ve formě shazování o samotě, ale i před druhými a pomlouvání (43 %). Neméně častým jevem, se kterým se respondenti přímo nebo nepřímo setkali, bylo citové vydírání (38 %) ale i fyzické násilí hrubější formy jako kopání, údery pěstí či škracení (37 %). Dalšími dvěma nejčastěji uváděnými formami násilí bylo nucení k čemukoli, co jeden z účastněných nechtěl (30 %) a házení věcí po tom druhém (27 %).

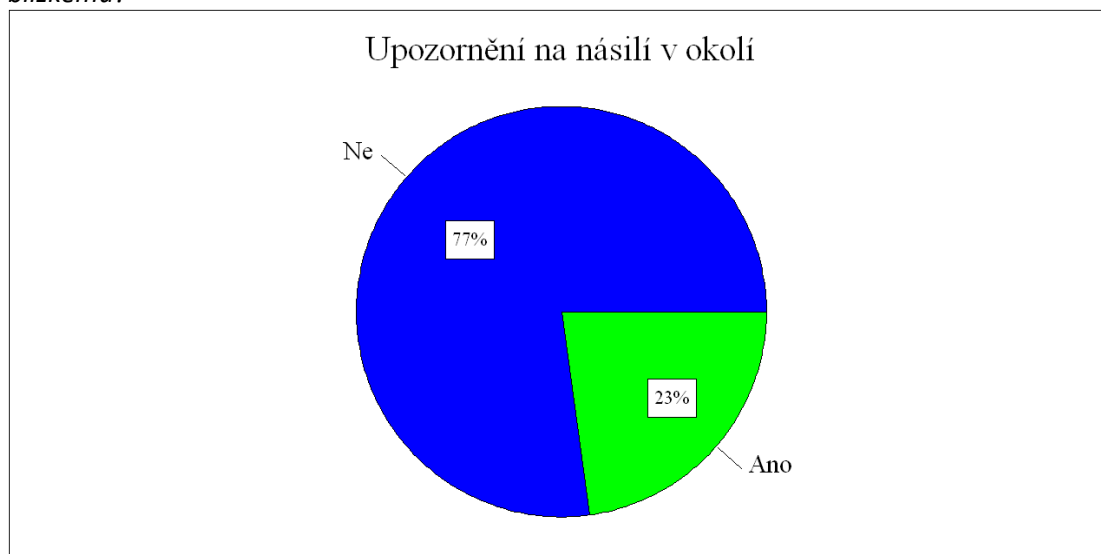
Otázka č. 13. Na koho by ses obrátil/a ty?¹⁵

Jako „záchranné“ body, na které je možné se v případě potřeby obrátit, jsou nejčastěji uváděni rodiče (71 %), dále přátelé a kamarádi (61 %) a jiní příbuzní (17 %). Podstatnou roli ale sehrávají také neziskové organizace, jejichž činnost je na problematiku domácího násilí zaměřena, s žádostí o pomoc by se na ně obrátilo 17 % respondentek a respondentů. Desetina respondentů/-ek by se potom obrátila na někoho ze své školy (učitel, psycholog, výchovný poradce).

¹⁵ Respondenti/-ky mohli uvést více variant odpovědi.

Otázka č. 14 Upozornil/a jsi někdy Ty sám/sama na násilí, které se dělo Tobě nebo někomu blízkému?

Necelá čtvrtina (23 %) respondentů/-ek uvedla, že v minulosti upozornila na násilí, které se dělo jim nebo někomu blízkému. Ve většině případů se jednalo o šikanu ve škole, ale v některých případech také o násilí v partnerském vztahu. Respondenti a respondentky, kteří uvedli, že to někomu nahlásili, to ve valné většině řekli rodičům nebo přímo učitelí či školnímu psychologovi. Další uváděnou osobou byl kamarád/ka.

Přílohy:

Dotazník

Násilí ve vztazích očima teenagerů

Milí studenti, milé studentky, dovoluujeme si vás oslovit s dotazníkem v tématice násilí ve vztahu a domácího násilí. Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jestli se mladí lidé s násilím ve vztahu setkávají a jakou o něm mají vlastně představu. Také bychom rádi zjistili "náladu" prostředí, v kterém mladí lidé vyrůstají. Dotazníky jsou zcela anonymní a dobrovolné. Budou sloužit pouze pro účely našeho průzkumu. Nezaberou vám mnoho času a budeme moc rádi za vaši spolupráci. Děkujeme za váš čas!

1. Jsi muž nebo žena?

- Muž   Žena

2. Kolik je Ti let? *

- 13   14   15   16   17   18   19 a více

3. Jakou školu navštěvuješ? (Napiš název školy)

4a. Jaké vzdělání má Tvá matka? (Vyber jednu z možností)

- Základní   středoškolské bez maturity   středoškolské s maturitou
 vysokoškolské   nevím

4b. Jaké vzdělání má Tvůj otec? (Vyber jednu z možností)

- Základní   středoškolské bez maturity   středoškolské s maturitou
vysokoškolské   nevím

5. S kým sdílíš společnou domácnost? (Můžeš vybrat více možností)

- s matkou   s otcem
 s nevlastní matkou   s nevlastním otcem
 se sourozenci   s babičkou
 s dědečkem   jiné (napiš s kým):

6. Jaké máte nejužší vztahy v rodině? (Můžeš vybrat více možností)

- rodiče mi dávají volnost, ale musím je poslouchat
 s rodinou si moc nepovídáme, ani se moc doma nepotkáváme
 hodně si povídáme a máme se rádi

někdy na sebe křičíme, ale jinak se máme rádi

Jiné:

7. Jak bys charakterizoval/a sám/a sebe?

rád/a rozhoduji, nejen za sebe, ale i za druhé

rád/a rozhoduji sama za sebe

mám rád/a nad věcmi kontrolu

téměř vždycky vím, jak se mám v situacích zachovat

je mi příjemné, když se věci dělají podle toho, jak chci já

nerad/a rozhoduji za druhé, není mi to příjemné

většinou se přizpůsobuji názorům a rozhodnutí jiných

nerada se rozhoduji sám/sama za sebe

rád/a se rozhoduji o společných věcech, když si o nich můžu předtím popovídat

nemám rád/a, když za mě druzí rozhodují

nic z uvedeného

8. Co by pro tebe bylo důvodem k ukončení partnerského vztahu? (Odpovídejte na níže uvedené otázky)

8a. Opakované přemlouvání

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8b. Citové vydírání

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8c. Nucení k čemukoliv, co nechci

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8d. Nucení k sexu

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8e. Pomlouvání, "shazování" před druhými, ale i o samotě

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8f. Když o všem rozhoduje jenom jeden z partnerů (co budeme dělat, za co se utratí peníze, s kým se můžu vídat, apod.)

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8g. Bezdůvodné ničení věcí toho druhého

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8h. Časté psaní sms a časté volání ze strany jednoho z partnerů

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8i. Vytvoření svých fotografií na internetu bez mého vědomí

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8j. Házení věcí po tom druhém

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8k. Štípání, škrábání, strkání

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8m. Kopání, udeření pěstí, škracení

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8l. Facky, pohlavky

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

8n. Něco jiného? (napiš co)

9. Setkal/a ses někdy s chováním, které bys definoval/a jako násilné? (pozn. Nemusí se jednat o přímou zkušenost, ale i zprostředkovanou) * Pokud ne, pokračuj otázkou číslo 12.

Ano Ne Nevím / nedokážu posoudit

10. Pokud ano, v jakém to bylo vztahu / prostředí? (Můžete vybrat více možností)

partnerské vztahy rodinné vztahy
 mezi přáteli, spolužáky mezi sousedy, známými Jiné:

11. O jaký typ chování by se jednalo? (Můžeš vybrat více možností)

opakované přemlouvání
 citové vydírání
 nucení k čemukoliv, co dotyčný/á nechtěl/a
 nucení k sexu
 pomlouvání, "shazování" před druhými, ale i o samotě

- o všem rozhodoval jenom jeden z partnerů (co se bude dělat, s kým se dotýčný/á bude vídat)
- bezdůvodné ničení věcí toho druhého
- časté psaní sms a časté volání ze strany jednoho z partnerů
- vyvěšení osobních fotografií na internetu bez vědomí toho, kdo na fotkách byl
- házení věcí po tom druhém
- štípání, škrábání, strkání
- facky, pohlavky
- kopání, udeření pěstí, škrcení
- Jiné:

12. Napadá tě, kam se může člověk obrátit, pokud se ve svém vztahu nebo ve vztahu někoho blízkého setká s násilím?

13. Na koho by ses obrátil/a ty? (Můžeš vybrat více možností)

- na rodiče
- na jiného příbuzného
- na kamaráda/kamarádku
- na učitele/učitelku
- na školního psychologa/-žku nebo poradce/-kyni
- na obvodního/-ní lékaře/-ku
- na pracovníka/-ci neziskové organizaci, který/-rá se věnuje problematice domácího násilí
- na nikoho
- Jiné (napiš co):

14. Upozornil/a jsi někdy Ty sám/sama na násilí, které se dělo Tobě nebo někomu blízkému?

- Ano   Ne

15. Pokud ano, můžeš uvést jak?